

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 13.7.2005
KOM(2005) 311 končno

**SPOROČILO KOMISIJE
SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU,
EKONOMSKEMU IN SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Predlog

**SKUPNA IZJAVA
SVETA, EVROPSKEGA PARLAMENTA IN KOMISIJE**

Razvojna politika Evropske unije

„Evropsko soglasje“

{SEK(2005) 929}

KAZALO

Uvod.....	4
<u>DEL I: Strategija Evropske unije za razvoj.....</u>	<u>6</u>
1. Skupna vizija razvoja	6
1.1. Obseg razvojne politike.....	6
1.2. Vrednote, ki povezujejo Unijo	6
1.3. Zmanjševanje revščine: cilj, vpisan v mednarodno agendo.....	6
1.4. Drugi cilji Unije na področju razvoja.....	7
1.5. Razvoj, strategija za pravično globalizacijo.....	8
1.5.1. Povezave med razvojem in varnostjo.....	8
1.5.2. ... med razvojem in selitvami	8
1.5.3. ... med razvojem in trgovino	8
1.5.4. ... med razvojem in okoljem.....	9
1.5.5. ... med razvojem in socialno razsežnostjo globalizacije	9
2. Skupna načela.....	9
2.1. Podpora učinkovitosti.....	9
2.2. Udeležba civilne družbe	9
2.3. Poglobljen politični dialog	10
2.4. Zaveza za ranljive države.....	10
3. Ukrepi, osredotočeni na skupen tematski okvir	10
4. Prenos strategije Skupnosti v prakso.....	11
4.1. Povečati finančna sredstva	11
4.2. Povečati učinkovitost pomoči	12
4.2.1. Skupno prizadevanje za več koordinacije, usklajevanja in izenačevanja	12
4.2.2. Povečati kakovost pomoči, vključno s prožnimi inovativnimi mehanizmi	12
4.3. Zagotoviti usklajenost politik za razvoj	13
<u>DEL II: Smernice za izvajanje razvojne politike Skupnosti</u>	<u>13</u>

<u>PRILOGA - DEL II: Smernice za izvajanje razvojne politike Skupnosti</u>	14
1. Posebna vloga Komisije.....	14
2. Diferenciran pristop glede na kontekste in potrebe.....	14
2.1. Diferenciranje pri izvajanju razvojnega sodelovanja.....	14
2.2. Transparentnost meril pri dodeljevanju virov	15
3. Prednostne naloge, izbrane v dogovoru s partnerskimi državami.....	16
3.1. Načelo združevanja z ohranjanjem prožnosti	16
3.2. Prispevek Skupnosti k izvajanju skupnega tematskega okvira	16
3.3. Okrepitev pristopa enakih možnosti.....	22
3.4. Podpora globalnim pobudam in svetovnim skladom	22
4. Razpon izvedbenih postopkov glede na potrebe in zmogljivosti.....	22

Razvojna politika Evropske unije

„Evropsko soglasje“

UVOD

1. Glavni izziv mednarodne skupnosti danes je doseči, da bi bila globalizacija pozitivna sila za vse človeštvo. Čeprav globalizacija ponuja znatne priložnosti, so sedaj tako ugodnosti kot tudi bremena, ki jih nalaga, neenakomerno porazdeljene. Delovanje EU na področju razvoja se vpisuje v logiko boljšega obvladovanja globalizacije in ima za cilj povečanje njenih koristi s čim bolj uravnoteženo porazdelitvijo le-teh, ob upoštevanju globalnega miru in stabilnosti. Priprava mednarodne agende za razvoj¹ je sovpadla s porastom mednarodnega terorizma in s spopadi v najrevnejših državah, s precejšnjim porastom selitvenih tokov, vključno z begunci in z razseljenimi osebami, ter tudi z nezakonitim prometom in globalnimi okoljskimi nevarnostmi.
2. Zunanjepolitična dejavnost Unije odraža njeno identiteto svetovnega akterja in partnerja s pospeševanjem njenih ciljev; njenih vrednot, z utrjevanjem demokracije, pravne države, spoštovanja človekovih pravic, načel mednarodnega prava, da bi se ohranil mir in preprečili konflikti, da bi se podprlo trajnostni razvoj in dobro svetovno upravo.

To delovanje je tudi zunanji izraz notranjih politik Unije in kot tako predstavlja evropski model. Usklajenost in sinergija med tema dvema razsežnostma – notranjo in zunanjo – postajata nujna pogoja za napredovanje prednostne agende Unije: blaginja, varnost in solidarnost v okviru trajnostnega razvoja.

3. Razvojna politika je v osrčju zunanjepolitične dejavnosti EU. Z osredotočenjem na prvenstven cilj zmanjševanja revščine prispeva k socialnim, okoljskim in varnostnim ciljem Unije in k boljšemu obvladovanju globalizacije. V okviru mednarodne strategije je razvoj ob varnosti, trgovini in okolju eno od področij, na katerih je zaveza Unije k multilateralosti najbolj učinkovita². V sinergiji z drugimi vidiki zunanjepolitičnih dejavnosti EU, kot sta politika sosedstva in strateška partnerstva drugod po svetu, zagotavlja razvojna politika usklajeno in učinkovito zunanjepolitično dejavnost.
4. Zmanjšati revščino v svetu za polovico do leta 2015 prestavlja velik izziv za prihodnja leta. EU zagotavlja 55 % razvojne pomoči v svetu³. Leta 2002 v Monterreyu in pred kratkim, z vrhom ZN v New Yorku septembra 2005 na vidiku, je

¹ Akcijski programi, sprejeti v devetdesetih letih na konferencah ZN na področju sociale, ekonomije, okolja in človekovih pravic. Izjava in cilji novega tisočletja za razvoj (2000), Monterrey (2002), Johannesburg (2002), New York septembra (2005).

² Primeri ukrepov v korist multilateralizma na teh štirih področjih: EU je odigrala odločilno vlogo pri ustanovitvi Mednarodnega sodišča; pri ratifikaciji Kjotskega protokola za okolje; pri uvedbi programa Dohe za trgovino in razvoj, pri programu dela Pekinga za enakost spolov, pri konferenci v Bruslju o najmanj razvitih državah in pri doseganju soglasja iz Monterreya o financiranju razvoja.

³ Poleg tega prispeva EU tudi 55 % k Mednarodni pomoči za razvoj – IDA 14.

ponovno odločno potrdila svojo pripravljenost, da bi prispevala k uresničevanju razvojnih ciljev novega tisočletja, in se je zavzela za povečanje svojega zneska pomoči na stopnjo 0,56 % BND leta 2010, da bi leta 2015 dosegla 0,7 %. Poleg tega je Unija najbolj odprt trgovinski partner za najmanj razvite države in druge države z nizkimi prihodki.

5. Načela partnerstva in spoštovanja odgovornosti partnerskih držav za svoj razvoj, osnovne vrednote in cilji, dogovorjeni na multilateralni ravni, zavezujejo tako države članice kot Skupnost. Učinkovitost evropske pomoči se lahko poveča in se mora povečati s prenovljenimi prizadevanji koordinacije in usklajevanja. Na tej osnovi opredeli „Evropsko soglasje“ prvič v petdesetih letih sodelovanja skupna načela, v okviru katerih bodo Unija in petindvajset držav članic izvajale svoje razvojne politike v duhu dopolnjevanja.

Ta skupni okvir obravnava prvi del Izjave, ki jo navaja to sporočilo; drugi del Izjave prinaša smernice za izvajanje tega skupnega okvira na ravni politike Skupnosti.

6. Komisija poziva Svet in Parlament, da se pridružita tej skupni viziji razvoja, saj meni, da bo tripartitna izjava zelo prispevala k ciljema usklajenosti in učinkovitosti na področju zunanje-politične dejavnosti Unije.

DELI

STRATEGIJA EVROPSKE UNIJE ZA RAZVOJ

Ta prvi del Izjave natančno določa cilje in načela, za katere se zavzemajo države članice in Skupnost, zavezane skupni viziji.

1. SKUPNA VIZIJA RAZVOJA

UE je pomemben akter na mednarodnem prizorišču; želi pozitivno vplivati na spremembe s prispevanjem k boljšemu obvladovanju globalizacije in boljši delitvi priložnosti in bogastev, ki jih ta poraja. Njeno delovanje podpira prizadevanja držav v razvoju.

1.1. Obseg razvojne politike

Razvojna politika Unije je naslovljena na vse države v razvoju, ki koristijo javno razvojno pomoč, glede na seznam, ki ga je pripravil Odbor OECD⁴ za razvojno pomoč.

1.2. Vrednote, ki povezujejo Unijo

EU temelji na vrednotah, ki so skupne vsem državam članicam, ki jih potrjuje in pospešuje v svojih odnosih z ostalim svetom. Te vrednote vključujejo spoštovanje človeškega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in tudi spoštovanje človekovih pravic. Unija si prizadeva za izgradnjo partnerstev na osnovi teh vrednot s tretjimi državami in mednarodnimi regionalnimi ali svetovnimi organizacijami, ki delijo načela univerzalnosti in nedeljivosti človekovih pravic in osnovnih svoboščin.

Politika EU na področju razvoja se vpisuje v okvir načel in cilje njene zunanjepolitične dejavnosti. Prednost daje multilateralizmu kot izrazu delitve odgovornosti vseh narodov sveta za upravljanje razvoja in tudi za tveganja, ki na svetovni ravni ogrožajo varnost. Deluje v okviru Združenih narodov in pospešuje sistem mednarodnih pravil, ustanov in instrumentov, ki jih je vzpostavila in jih izvaja mednarodna skupnost, zlasti za trgovino, mednarodno finančno zgradbo, delo in okolje.

1.3. Zmanjševanje revščine: cilj, vpisan v mednarodno agendo

Mednarodna agenda za razvoj povzema izjavo novega tisočletja iz septembra 2000 – osredotočeno na socialni in človekoljubni razvoj, človekove pravice, enakost med moškimi in ženskami, tesen odnos med razvojem in okoljem, povezave med trgovino in razvojem – opredeli okvir za delovanje, za katerega se je Unija polno obvezala. Razvojni cilji novega tisočletja udejanjajo politične zaveze, ki so jih sprejele države članice Združenih narodov glede na časovni raspored, ki naj bi vsaki državi posebej omogočil bistven napredek do leta 2015.

⁴ To je 151 držav (vključno z ozemlji seznama Odbora za razvojno pomoč (CAD), skupaj skoraj pet milijard oseb.

Osem razvojnih ciljev novega tisočletja (RCT)

- (1) odpraviti skrajno revščino in lakoto
- (2) zagotoviti osnovno izobraževanje za vse
- (3) spodbuditi enakost spolov in neodvisnost žensk
- (4) zmanjšati smrtnost otrok
- (5) izboljšati zdravje mater
- (6) obvladati HIV/AIDS, malarijo in druge bolezni
- (7) zagotoviti trajnostni razvoj
- (8) uvesti svetovno partnerstvo za razvoj

Konferenca v Monterreyu za financiranje in vrh v Johannesburgu o trajnostnem razvoju sta dopolnila te zaveze, zlasti s potrditvijo pomembnosti partnerstva in deljene odgovornosti med industrializiranimi državami in državami v razvoju, napredka, ki ga je treba doseči na področju uprave, in nujnega ravnovesja med tremi stebri – ekonomskim, socialnim in okoljskim – trajnostnega razvoja. Strategija za zmanjšanje revščine se mora opreti na zaveze, sprejete na mednarodnih srečanjih in velikih konferencah na področju sociale, ekonomije, okolja in človekovih pravic.

1.4. Drugi cilji Unije na področju razvoja

Unija meni, da se prvenstveni cilj zmanjšanja revščine opira na dopolnilne cilje pospeševanja dobre uprave in spoštovanja človekovih pravic, ki so integralni del dolgoročnega razvoja.

Uprava

- Dobra uprava, vključno z zmožnostjo držav, da svojim državljanom in državljanke zagotovijo spoštovanje njihovih pravic in svoboščin ter demokratizacijo.
- Preprečitev konfliktov in ranljivosti držav, ki predstavljajo glavne ovire za razvojne cilje novega tisočletja.

Človekove pravice

- Spodbujanje človekovih pravic, opredeljenih v mednarodnih sporazumih ali drugih mednarodnih instrumentih, vključno s civilnimi in političnimi pravicami, ekonomskimi, socialnimi in kulturnimi pravicami, pravicami otrok, enakostjo med moškimi in ženskami, spolnimi in reproduktivnimi pravicami in tudi manjšinskimi pravicami ter pravicami domorodcev.
- Kohezija in socialna zaščita, vključno s pospeševanjem spodobnega dela za vse
- Spoštovanje temeljnih pravic selivcev, beguncev in razseljenih oseb

Razvojna politika EU je pomemben sestavni del strategije trajnostnega razvoja. Poleg tega je razvoj ključen za cilja blaginje in solidarnosti, ki vodita Unijo. EU je tako v svojih notranjih politikah kot v svoji zunanjepolitični dejavnosti usmerjena k zagotavljanju tega, da bi od globalizacije imeli korist vsi in da bi ta vključevala pomembno socialno razsežnost. V tem je razlika med Evropo in drugimi globalnimi akterji.

1.5. Razvoj, strategija za pravično globalizacijo

1.5.1. Povezave med razvojem in varnostjo

Revščina prinaša pomanjkanje priložnosti, moči in izbire. Neodvisnost, udeležba, vključenost in odgovornost so štirje pomembni elementi, ki hkrati izhajajo iz varnosti in razvoja.

Razvoj je ključen za dolgoročno varnost skupnosti in posameznika. Gre za dopolnjujoči se agendi, ne da bi bila ena podrejena drugi. Trajnostnega razvoja ni brez miru in varnosti in trajnostni razvoj je najboljši strukturni odgovor na globoke razloge za hude spore in porast mednarodnega organiziranega kriminala in terorizma, ki so pogosto povezani z revščino, slabo upravo in poslabšanjem razmer ter nezadostnim dostopom do naravnih virov.

1.5.2. ... med razvojem in selitvami

Okrepitev selitvenih tokov je element globalizacije. Razvoj dolgoročno predstavlja najučinkovitejši odgovor na prisilne selitve in na destabilizirajoče selitvene tokove z izboljšanjem življenjskih pogojev in možnosti za zaposlitev v državah v razvoju in s prispevanjem k miru in varnosti. Poleg tega je iskanje trajnostnih rešitev za begunce, razseljene osebe, za boj proti trgovini z ljudmi in ilegalnimi selivci možno tudi v skladu z razvojnim sodelovanjem. V tem pogledu ranljivost žensk in otrok glede teh pojavov zahteva posebna prizadevanja.

Po drugi strani pa morajo selitveni pojavi po možnosti prinesiti čim več pozitivnega, zlasti prek transferjev prihodkov delavcev migrantov in gibanjem usposobljene delovne sile. Unija bo skušala optimalno izrabiti te ugodne učinke in omejiti „beg možganov“ zlasti v sektorjih zdravja in raziskav.

1.5.3. ... med razvojem in trgovino

Kot najbolj odprt trgovinski partner za države v razvoju bo EU nadaljevala s prizadevanji za pravilno zaporedje odprtja trgov, podprto z odprtim enakovrednim na pravilih temelječim večstranskim trgovinskim sistemom, ki v svoja pravila in načine delovanja izrecno vpisuje zaščito najbolj ranljivih držav. Dvostranski in enostranski sistemi preferencialov bodo ostali pomembna orodja razvoja. Po drugi strani se države v razvoju vedno bolj zavedajo potrebe po sistematičnem vključevanju trgovine v svoje strategije za razvoj in zmanjševanje revščine, s tem da zagotavljajo izvedbo nujnih notranjih reform, da bi izkoristile te priložnosti.

Ob priznavanju, da imajo države v razvoju večjo potrebo po podpori pri tem pogosto kompleksnem procesu odpiranja trgov in vključevanja vanje, bo Unija še bolj izboljšala in bolje koordinirala programe pomoči, povezane s trgovino, in v sodelovanju z mednarodno skupnostjo zagotovila dodatno podporo za prilagoditev in vključitev v svetovno gospodarstvo. Posebna pozornost bo namenjena najmanj razvitim in ranljivim državam.

Regionalno vključevanje in večstranski trgovinski sistem se vzajemno krepi. Trgovinska politika držav v razvoju se vedno bolj določa v regionalnem kontekstu. EU bo nadaljevala s pospeševanjem regionalnega vključevanja kot primerne strategije za usklajeno in progresivno vključevanje držav v razvoju v svetovno gospodarstvo, vključno z vključevanjem v okvir sporazumov gospodarskega partnerstva.

1.5.4. ... med razvojem in okoljem

Revščina je tesno povezana z okoljskimi vprašanji. Najrevnejši so za svoje preživetje hkrati najbolj odvisni od naravnih virov, kar jih pogosto pripelje do njihovega prekomernega izkoriščanja, in najbolj prizadeti zaradi načetega okolja. Poleg tega ima trajnostni razvoj za cilj zagotovitev medgeneracijske enakosti z upravljanjem virov, ki upošteva prihodnje generacije. Zagotoviti trajnostno upravljanje z naravnimi viri, obvladati podnebne spremembe, krčenje gozdov in dezertifikacijo, ustaviti izgubljanje biološke raznovrstnosti je bistveno za doseganje razvojnih ciljev novega tisočletja.

Globalizacija prinaša pomembne okoljske izzive. Unija bo spodbujala razvoj načinov proizvodnje in porabe s ciljem omejevanja škodljivih posledic rasti na okolje. Podprla bo zajetje okoljske razsežnosti v strategije za zmanjševanje revščine in strategije za razvoj.

1.5.5. ... med razvojem in socialno razsežnostjo globalizacije

EU bo podpirala okrepitev socialne dimenzije globalizacije, da bi od nje imeli koristi vsi. EU si bo prizadevala za zagotovitev usklajenosti politik v službi razvoja in za pospeševanje vzajemno dopolnjujočih se politik: ekonomske, za zaposlovanje, socialne in okoljske na svetovni, regionalni in nacionalni ravni. Poleg tega namerava EU pospešiti spodobno delo za vse, okrepiti svojo podporo pravični trgovini in spodbuditi evropska podjetja, da bi prevzele načelo socialne odgovornosti podjetij.

2. SKUPNA NAČELA

2.1. Podpora učinkovitosti

Primarna odgovornost držav v razvoju je, da vodijo skladne in učinkovite politike in da za svoj razvoj aktivirajo svoja lastna sredstva. Ob priznavanju vrednosti različnim načinom razvoja EU podpira strategije za zmanjševanje revščine, za razvoj in za reforme partnerskih držav, ki so skladne z razvojnimi cilji novega tisočletja in k njim usmerjene. Države v razvoju in Unija si delijo odgovornost in obvezo odgovornosti za svoja skupna prizadevanja in rezultate.

Načela partnerstva in prisvojitve razvojnih strategij in programov za sodelovanje s strani držav partneric ter izenačevanje njihovih strategij in postopkov sestavljajo osnovo za politike Unije nasproti državam v razvoju. EU spodbuja večjo vključenost državnih ustanov, ki predstavljajo družbo, zlasti nacionalnih skupščin in parlamentov in tudi lokalnih organov.

2.2. Udeležba civilne družbe

Unija podpira udeležbo civilne družbe in drugih nevladnih akterjev držav partneric v razvojnem procesu, da bi se zagotovila vitalnost, učinkovitost in vpliv razvojnih strategij in programov. Zlasti spodbuja razvoj ekonomskih in socialnih akterjev, kot so sindikalne organizacije, organizacije delodajalcev in zasebni sektor, kot razvojnih partnerjev, in hkrati še naprej podpira organizacije civilne družbe, specializirane za razvoj. Prizadeva si za pospeševanje in olajševanje političnega in socialnega dialoga med različnimi akterji ter z ustanovami Skupnosti in državami partnericami.

2.3. Poglobljen politični dialog

Tako na ravni političnega dialoga kot na ravni postopkov pomoči je EU usmerjena k pristopu, ki se osredotoča na rezultate in temelji na kazalnikih napredka.

Spoštovanje človekovih pravic, demokratičnih načel in pravne države je predmet rednega političnega dialoga s ciljem ovrednotenja razvoja in določitve podpornih ukrepov. Slednji imajo za cilj preprečitev kršenja teh elementov, ki se jih šteje za bistvene v vseh sporazumih o partnerstvu in sodelovanju Unije. Poleg tega bo moral ta redni dialog obravnavati vprašanja uprave s posvečanjem posebne pozornosti preprečitvi korupcije in boju proti njej.

2.4. Zaveza za ranljive države

Unija namerava posvetiti večjo pozornost najmanj razvitim državam, težavnim partnerstvom⁵ ter ranljivim⁶ in neuspešnim državam. Trideset odstotkov najbolj revnih prebivalcev⁷ živi v ranljivih državah. Načela partnerstva in prisvojitve se morajo glede teh držav prilagoditi za vsak primer posebej.

Zaradi solidarnosti z narodi, dolgoročne učinkovitosti pomoči in globalne varnosti je preprečevanje propada držav postalo nujno. Na tej osnovi se EU zavzema za ohranitev svoje zaveze celo v državah, kjer so razmere najbolj težavne. To predvideva primerno ravnovesje prednostnih nalog zunanje politike in razvoja ter iskanje sinergije med različnimi instrumenti, ki jih izvajajo EU in države članice.

V tranzicijskih državah se EU zavzema za pospeševanje in uporabo načela povezave med nujno pomočjo, sanacijo in dolgoročnim razvojem z zagotavljanjem koordinacije in dopolnjevanja z drugimi regionalnimi multilateralnimi organizacijami ter s civilno družbo. Razvojni proces v razmerah po krizi bodo vodile tranzicijske strategije, ki bodo prinašale politične odgovore in hkrati ustrezno finančno podporo za spreminjajoče se potrebe. Cilj teh strategij bo uvedba ali ponovna vzpostavitev pogojev, nujno potrebnih za dolgoročno izvajanje razvojnih programov, zlasti da bi se vzpostavile institucionalne zmogljivosti, osnovne socialne službe, varnost preskrbe s hrano, infrastrukture ter da bi se našlo trajnostne rešitve za begunce in razseljene osebe ter nasploh na področju varnosti državljanov.

Poleg tega ima EU zgodovinsko odgovornost za male države v razvoju, na primer za otoke, ki so še posebej ranljivi glede naravnih katastrof, podnebnih sprememb in zunanjih gospodarskih pretresov. Glavni izziv bo povečanje njihove stopnje odpornosti na te izzive.

3. UKREPI, OSREDOTOČENI NA SKUPEN TEMATSKI OKVIR

Unija mora biti zmožna odgovoriti na veliko raznolikih razmer in potreb v partnerskih državah. Skupni tematski okvir za razvojne politike EU in držav članic bo omogočil oblikovanje ekonomske, socialne, okoljske in politične razsežnosti cilja zmanjševanja revščine in zagotovitev njegovega večsektorskega značaja. Opredelitev teh tem bo med

⁵ Težavna partnerstva se opredelijo glede na naslednje elemente: odsotnost zaveze organov oblasti glede cilja zmanjševanje revščine; šibka uprava; korupcija in/ali politična represija; ustanove, nesposobne zagotoviti varnost državljanov ali razmere, potrebne za življenje v miru in svobodi.

⁶ Ta koncept zajema težavna partnerstva ter krizne razmere in razmere po krizi.

⁷ Skrajna revščina je opredeljena z ravnijo prihodkov manj kot 1 dolar dnevno.

drugim omogočila boljšo usklajenost med razvojno politiko in drugimi notranjimi in zunanjimi politikami Unije.

Akcijske teme Unije

- Razvoj človekovih pravic in zmogljivosti, dostop do osnovnih storitev (človekove pravice, pravice otrok, enakost med moškimi in ženskami, reproduktivne in spolne pravice, pravica do hrane, zdravje, boj proti boleznim revščine, prebivalstvo, selitve, izobraževanje, usposabljanje, kultura, pravice potrošnikov)
- Uprava za razvoj in varnost (uprava in procesi demokratizacije, reforma države, decentralizacija, boj proti korupciji in davčni utaji, krepitev civilne družbe, preprečevanje konfliktov, ranljivosti držav in naravnih katastrof, upravljanje tranzicije med izrednimi razmerami in razvojem)
- Okolje in trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri (upravljanje in varstvo gozdov, vode, morskih virov in biološke raznovrstnosti, dostop do trajnostnih energij, podnebne spremembe, dezertifikacija in degradacija tal, trajnostno ravnanje s kemijskimi izdelki in odpadki, trajnostni načini produkcije in porabe)
- Ekonomska rast in razvoj trgovine, faktorjev trajnostnega razvoja (podpora reformam, regionalnemu vključevanju, razvoju kmetijstva, ribištva, zasebnega sektorja, prerazporeditev prihodkov od rasti, socialna odgovornost podjetij, gospodarsko sodelovanje, raziskave za razvoj, energija, informacijske in komunikacijske tehnologije, omrežja, infrastrukture in dostop do prevoza)
- Varnost preskrbe s hrano (preskrba in dostopnost hrane, hranilna vrednost, preprečevanje prehrabnih kriz) in načrtovanje rabe prostora (razvoj podeželja, mest, decentralizirani lokalni razvoj, ohranjanje ravnovesja med človeškimi dejavnostmi in ekosistemi)
- Boj proti neenakosti in pospeševanje socialne kohezije vključno s spodobnim delom za vse (socialna zaščita in vključenost, produktivno delo, razvoj človeških virov, temeljne socialne pravice vključno z bojem proti delu otrok, socialni dialog)

Na osnovi tega tematskega okvira bo Unija lahko razvila smernice skupne politike.

4. PRENOS STRATEGIJE SKUPNOSTI V PRAKSO

Pogodba določa zelo jasen okvir in pripisuje dejavnostim Skupnosti in držav članic načela koordinacije, dopolnjevanja in delitve pristojnosti. Unija bo vso potrebno pozornost posvetila odgovornosti, da se evropskim državljanom pojasni uporabo njenih prispevkov, zlasti ko gre za pomoči v multilateralnem okviru.

4.1. Povečati finančna sredstva

EU ponovno potrjuje svojo zavezo, da bo povečala proračune pomoči (javna razvojna pomoč), da bi dosegla 0,7 % bruto nacionalnega dohodka leta 2015, raven, ki je po mnenju mednarodnih strokovnjakov potrebna za doseg razvojnih ciljev novega tisočletja in ciljev sodelovanja in razvoja. V ta namen si je Unija zastavila vmesni skupni cilj 0,56 % leta 2010

in posamične cilje 0,51 % (EU-15) in dosego 0,17 % (EU-10) ob upoštevanju položaja držav članic, ki so pristopile po letu 2002. Unija vabi druge države donatorke in hitro razvijajoče se države, da bi se pridružile tem nujno potrebnim prizadevanjem.

EU se je zavezala, da bo preučila najbolj obetavne možnosti za inovativne vire financiranja, namenjene razvoju, da bi se povečali viri, ki so trajni in predvidljivi.

4.2. Povečati učinkovitost pomoči

4.2.1. Skupno prizadevanje za več koordinacije, usklajevanja in izenačevanja

Z namenom zmanjšanja transakcijskih stroškov pomoči in okrepitve zmogljivosti partnerskih držav bo EU sprejela ukrepe, potrebne za spoštovanje njenih mednarodnih zavez na področju usklajevanja in učinkovitosti pomoči, ki temeljijo na prisvojitvi, izenačitvi strategij in postopkov zadevnih držav, decentraliziranem upravljanju programov, upravljanju na osnovi rezultatov ter vzajemni odgovornosti⁸. Uporabila bo kazalnike napredka, opredeljene v tem kontekstu, in dosegla cilje, določene s Pariško deklaracijo.

EU bo izvedla delovni načrt⁹, ki določa konkretne merljive ukrepe s časovnim razporedom. V prihodnjih letih je ta načrt zlasti usmerjen k

(i) boljši razdelitvi dela na ravni držav in regij za boljše dopolnjevanje, zlasti z opredelitvijo skupnega programskega okvira EU,

(ii) pripravi časovnega okvira EU v vsaki državi,

(iii) uvedbi skupne oblike finančnega sporazuma, ki pospešuje usklajevanje postopkov s partnerskimi državami,

(iv) zagotovitvi minimalno prisotnost EU (Skupnosti ali države članice) v zapuščenih državah, zlasti v državah v krizi,

(v) več skupnim ukrepom in k bolj intenzivni uporabi sofinanciranja, ki omočijo uvedbo skupnih dejavnosti z državami članicami in med njimi, ter ovrednotenje izkušnje novih držav članic ter lažje postopno oblikovanje teh držav kot novih donatorjev.

Ta prizadevanja se ne bodo razvijala ločeno. Odprti celotni razvojni skupnosti se ti evropski ukrepi uvrščajo v mednarodno gibanje, ki ga hočejo spodbuditi. EU bo posebej poudarila sodelovanje z drugimi bilateralnimi razvojnimi partnerji in multilateralnimi akterji, kot so Združeni narodi in mednarodne finančne ustanove.

4.2.2. Povečati kakovost pomoči, vključno s prožnimi inovativnimi mehanizmi

Da bi se okrepila prisvojitve, zagotovilo financiranje osnovnih operativnih proračunov, pospešilo zdravo in pregledno upravljanje javnih financ in uravnala pomoč z nacionalnimi postopki partneric, se bo splošna ali sektorska proračunska pomoč pri izvajanju evropske pomoči povečala.

⁸ Rimska deklaracija iz februarja 2003 in Pariška deklaracija iz marca 2005.

⁹ Sklepi Sveta CAGRE v dneh od 22-23.11.2004; 14724/04, Priloga 2, poročilo delovne skupine o usklajevanju „Pospeševanje koordinacije, usklajevanja in uravnavanja: Prispevek EU“.

S ciljem povečanja proračunov pomoči in ob upoštevanju nujnosti zagotovitve stabilnih in predvidljivih virov bo Unija razvila nov mehanizem, ki je manj minljiv in ki državam, ki so dovolj napredovale v zmanjšanju revščine, omogoča, da se zavežejo k srednjeročnim ukrepom, zlasti za pokrivanje periodičnih izdatkov, povezanih s človeškimi viri, potrebnimi za zagotovitev osnovnih storitev, in da zagotovijo večje upoštevanje naložb, potrebnih za trajnosten pristop, katerega koristi se lahko včasih pojavijo šele čez čas.

Zmanjšanje dolga je tudi sredstvo za financiranje državnih proračunov, na predvidljiv in koordiniran način. EU se je zavezala, da bo našla trajnostne rešitve za bremena dolga, zlasti kar zadeva pobude, ki naj bi zmanjšale multilateralni dolg, države, ranljive zaradi zunanjih pretresov, in države, ki so prestale konflikte.

Sprostitev pomoči predstavlja drugi ključni element v prizadevanjih za povečanje učinkovitosti pomoči. V tem pogledu Unija ponovno potrjuje svoj namen pospešiti stopnjo sprostitve pomoči, ki presega tisto, določeno v obstoječih mednarodnih sporazumih, zlasti na področju pomoči v hrani, z njenim usmerjanjem k lokalnim in regionalnim nakupom.

4.3. Zagotoviti usklajenost politik za razvoj

Unija je sprejela zaveze na področju usklajenosti razvojnih politik. Unija je določila več področij politik, drugih kot razvojno sodelovanje, na katerih bodo sprejeti ukrepi, da bi se državam v razvoju pomagalo doseči razvojne cilje novega tisočletja¹⁰. To predstavlja dodaten bistven prispevek EU k doseganju teh ciljev.

Glede izvajanja je treba doseči napredek na treh ravneh: (1) na ravni držav članic s krepitvijo postopkov in instrumentov, ki se nanašajo na usklajenost politik in se navdihujejo pri najboljših praksah nekaterih držav članic; (2) na ravni Sveta s krepitvijo učinkovitega vključevanja razvojnih vprašanj v delo področnih skupin Sveta; (3) na ravni Komisije, vključno s krepitvijo analize vpliva z razvojnega vidika.

* *

*

¹⁰ Trgovina, okolje, podnebne spremembe, varnost, kmetijstvo, ribištvo, socialna razsežnost globalizacije, zaposlovanje in spodobno delo, selitve, raziskave in inovacije, informacijska družba, promet, energija.

DEL II
SMERNICE ZA IZVAJANJE RAZVOJNE POLITIKE SKUPNOSTI

Drugi del Izjave, naveden v Prilogi, prinaša smernice za izvajanje razvojne politike na ravni politike Skupnosti. Cilj je pojasniti vlogo skupnosti in opredeliti prednostne naloge, ki se bodo odrazile v učinkovitih in usklajenih programih razvojnega sodelovanja na ravni držav in regij.

PRILOGA

DEL II

SMERNICE ZA IZVAJANJE RAZVOJNE POLITIKE SKUPNOSTI

1. POSEBNA VLOGA KOMISIJE

Komisija, politična institucija z odgovornostmi, ki so ji bile dodeljene s pogodbo, ima precej širše pristojnosti kot le agencija za razvoj. Na voljo mora imeti več politik in instrumentov, ki ji omogočajo delovanje v najrazličnejših razmerah.

Komisija je prisotna in deluje povsod po svetu s skupno trgovinsko politiko, političnim dialogom in programi za sodelovanje, ki zajemajo skoraj vse države in regije v razvoju; pri tem jo podpira mreža delegacij.

Igra ključno vlogo pri napredovanju agende za usklajevanje in povezovanje znotraj Unije in z drugimi donatorji, da bi v mednarodnih organih spodbudila evropske pristope k razvoju in spodbudila evropsko razpravo o razvoju.

Prav tako želi izboljšati razumevanje medsebojne odvisnosti in spodbuditi solidarnost med severom in jugom na podlagi vrednot, na katerih temelji Evropa. Zato bo posebno pozornost namenila osveščanju in izobraževanju glede razvoja.

2. DIFERENCIRAN PRISTOP GLEDE NA KONTEKSTE IN POTREBE

2.1. Diferenciranje pri izvajanju razvojnega sodelovanja

Izvajanje razvojnega sodelovanja Skupnosti je za posamezno državo ali regijo gotovo drugačno in je zasnovano po meri za vsako državo ali regijo partnerico.

Diferenciranje je nujno, če upoštevamo različnost partneric in izzivov. Uporablja se tako pri splošni politiki kot pri programih za sodelovanje. Politika Skupnosti ima v posamezni državi več ciljev (razvoj, trgovina in gospodarstvo, varnost, stabilnost, okolje itd.), ki temeljijo na potrebah, prednostnih nalogah in sredstvih različnih držav. Podpirajo jo različni izvedbeni postopki (pomoč glede na vrsto projekta, proračunska podpora, humanitarna pomoč in pomoč pri preprečevanju kriznih razmer, podpora civilni družbi in preko civilne družbe, usklajevanje pravil, standardov in zakonodaje, itd.), specifični za posamezne države.

Treba je razlikovati med državami partnericami s srednje visokim in z nizkim prihodkom. Pred državami z nizkim prihodkom in najmanj razvitimi državami so pri doseganju razvojnih ciljev novega tisočletja veliki izzivi. Podpora državam z nizkim prihodkom bo temeljila na strategijah zmanjševanja revščine in bo posebno pozornost namenila razpoložljivosti in dostopnosti osnovnih storitev, gospodarski raznolikosti, varnosti živil in izboljšanju uprave in institucij.

Naloga je še bolj zapletena pri težavnih partnerstvih in v državah, kjer so spopadi.

Enako pomembna za doseg razvojnih ciljev novega tisočletja ostaja podpora državam s srednje visokim prihodkom. Velik del revnih po svetu živi v teh državah, kjer pogosto vladajo očitne neenakosti in šibka vlada, kar ogroža njihov trajnostni razvoj. Skupnost torej še naprej pomaga pri zmanjševanju revščine in doseganju drugih ključnih ciljev. Številne države s srednje visokim prihodkom so strateški akterji, ki igrajo pomembno vlogo pri vprašanih svetovne politike, varnosti in trgovine, proizvajajo globalne javne dobrine in so na regionalni ravni vodilne države.

Poleg tega želi evropska sosedska politika vzpostaviti prednostno partnerstvo s sosednjimi državami in jih približati Uniji ter jim ponuditi sodelovanje na evropskem notranjem trgu s hkratnim spodbujanjem dialoga, reform ter socialnega in gospodarskega razvoja.

V težavnih partnerstvih, ranljivih ali neuspešnih državah bodo takojšnje prednostne naloge Skupnosti zajemale ponudbo osnovnih storitev in obravnavo posebnih potreb, zlasti v obliki projektov, preko sodelovanja s civilno družbo in organizacijami Združenih narodov. Prednostni koncept delovanja Skupnosti je pomoč državam partnericam pri vzpostavljanju legitimnih, učinkovitih in stabilnih državnih ustanov ter spodbujanje aktivne in organizirane civilne družbe. Skupnost določi načela za mednarodno delovanje v ranljivih državah, da bi v sodelovanju s svojimi mednarodnimi partnerji izboljšala svoj prispevek na tem področju. Ta načela temeljijo na izkušnjah glede učinkovitosti pomoči v teh državah in zajemajo vidike, kot so usklajenost, preprečevanje ranljivosti držav in preprečevanje konfliktov, usklajevanje in približevanje njihovim strategijam in postopkom.

Zato morajo politike Skupnosti zlasti glede razvoja upoštevati širše strateške vidike, da bi v celoti upoštevale vse svoje cilje. Diferenciacija in zapletenost različnih politik zahtevajo različne pristope in teme v razvojni politiki. Poleg tega je med politikami vedno bolj nujno zagotoviti usklajenost.

Strategije glede na državo, regijo in temo so orodja Skupnosti pri načrtovanju programov, ki hkrati določajo različne ciljne politike in instrumente ter zagotavljajo njihovo medsebojno usklajenost. Nova zgradba geografskih instrumentov in instrumentov za nujne primere¹¹ za pomoč Skupnosti nudi primeren okvir za odgovor na različne kontekste in pogoje. V tem okviru so tematski programi pomožni, dopolnilni in določeni glede na svojo dodano vrednost, ki se razlikuje po geografskih programih.

2.2. Transparentnost meril pri dodeljevanju virov

Globalna finančna sredstva so dodeljena glede na geografska in tematska merila. V okviru posameznih ovojnic, dodeljenih glede na geografska merila, se sredstva razporedijo in se njihova uporaba prouči glede na potrebe, zmožnost in uspešnost države; ta merila se lahko prilagodijo tako, da se upošteva specifičnost različnih programov. V tem okviru se bodo upoštevali izzivi trajnostnega razvoja. Merila potreb vključujejo prebivalstvo, razširjenost revščine in raven socialnega razvoja; merila uspešnosti vključujejo napredek na politični, gospodarski in socialni ravni ter absorpcijo pomoči, zlasti način, kako določena država uporablja omejena sredstva za razvoj, in sicer najprej svoja lastna sredstva.

Ta pristop spodbuja razvoj in napredek v uresničevanju razvojnih ciljev novega tisočletja in hkrati upošteva politične prednostne naloge Skupnosti. Prav tako je dovolj prožen, da

¹¹ Predlog Komisije Svetu in Parlamentu temelji na treh geografskih uredbah: za sosedsko politiko; sodelovanje za razvoj in gospodarsko sodelovanje; in predpristop k EU na eni strani ter trije instrumenti za nujne primere; stabilnost; in makrofinančna pomoč na drugi strani.

upoštevata posebne značilnosti držav upravičenk, kot so majhni otoki ali neobalne države, države, ki so zelo velike in obljudene ali izpostavljene naravnim katastrofam.

3. PREDNOSTNE NALOGE, IZBRANE V DOGOVORU S PARTNERSKIMI DRŽAVAMI

3.1. Načelo združevanja z ohranjanjem prožnosti

Skupnost bo uporabila načelo dogovora, ki je med najpomembnejšimi za zagotovitev učinkovitosti pomoči. To pomeni, da se v okviru postopka načrtovanja programov za pomoč Skupnosti izbere omejeno število področij delovanja in se prizadevanja ne porazgubijo v preštevilnih sektorjih. Ta izbira se bo izvedla na ravni držav in regij, da bi se upoštevale zaveze glede partnerstva, privzema in usklajevanja.

Te prednostne naloge bodo določene preko transparentnega in poglobljenega dialoga z različnimi akterji na podlagi skupne analize in glede na dopolnjevanja med donatorji. Zadostna prožnost pri načrtovanju programov mora prav tako omogočiti hiter odgovor na nepredvidene potrebe.

Agenda usklajevanja zahteva, da donatorji delujejo skupaj za podporo splošnih in sektorskih politik držav partneric. V tem okviru je Skupnost pripravljena izpolniti svoj del naloge. Strategije zmanjševanja revščine, usmerjene v razvojne cilje novega tisočletja, ali enakovredne nacionalne strategije morajo zagotoviti začetek tega dela.

3.2. Prispevek Skupnosti k izvajanju skupnega tematskega okvira

V skupnem tematskem okviru, ki ga je določila Unija, in na podlagi skupne analize potreb in uspešnosti držav partneric, bo Komisija v svojem dialogu za načrtovanje programov z državami partnericami upoštevala diferenciacijo, dopolnjevanje in svoje zmogljivosti, da bi določila ciljna področja sodelovanja Skupnosti.

Komisija ima izkušnje in namerava okrepiti svoje zmogljivosti na več področjih razvojnega sodelovanja.

– upravljanje in podpora gospodarskim in institucionalnim reformam

Glede upravljanja bo Skupnost posebno pozornost namenila človekovim pravicam – vključno z enakostjo med moškimi in ženskami – demokratizaciji, spodbujanju političnega udejstvovanja na visoki ravni in reformam, potrebnim za preprečevanje korupcije in boj proti njej, podpori decentralizaciji in lokalnim oblastem ter krepitvi vloge parlamentov.

Prav tako bo skušala izboljšati okoljsko in socialno upravljanje s spodbujanjem učinkovitega sodelovanja institucionalnih akterjev, zadolženih za ta vprašanja v političnem procesu odločanja, in s krepitvijo vloge nevladnih akterjev. V tem kontekstu bo Skupnost nadaljevala z izvajanjem akcijskega načrta Unije za spodbujanje politik upravljanja in trgovine na področju gozdarstva.

Skupnost podpira reforme z različnimi izvedbenimi postopki, ki so odvisni od specifičnega konteksta. Proračunska podpora se bo po potrebi obravnavala kot izvedbeni postopek pomoči, zlasti koristen v okviru strategije, osredotočene na izboljšanje upravljanja, v kolikor omogoči Skupnosti pomembno vlogo pri izboljšanju upravljanja javnih financ za celotni proračun – to

je nujno za boj proti neučinkovitosti in korupciji in za večji učinek celotnih javnih izdatkov za revščino.

Skupnost bo spodbujala načela dobrega upravljanja na finančnem, davčnem in sodnem področju, zlasti z večjo preglednostjo, izmenjavo podatkov in sodelovanjem med pristojnimi organi. Lažji bo boj proti goljufijam družb in finančnim goljufijam, pranju denarja, financiranju terorizma, davčnim utajam in izogibanju plačila davkov, korupciji in drugim nepravilnim finančnim praksam, zlasti družb.

Glede podpore gospodarskim in institucionalnim reformam, vključno s strategijami zmanjšanja revščine, bo Skupnost poleg institucij Bretton Woodsa še naprej bistven akter in bo aktivna preko dialoga z državami o vsebini reform in s finančno podporo vladam, vključenim v te programe. V svojem dialogu z državami bo Skupnost še naprej pozornost namenjala učinku reform glede rasti, izboljševanja poslovnih razmer, makroekonomske stabilnosti in učinka na zmanjševanje revščine. Z osredotočanjem na rezultate v dialogu bo spodbujala različni privzem reform po državah. Zlasti bo poudarila vprašanje izboljšanja upravljanja javnih financ, ki je osnovni element boja proti korupciji in spodbujanja učinkovitosti izdatkov. Ko bodo okoliščine to dovoljevale, bo spodbujala proračunsko podporo za finančno pomoč tem programom. Ob upoštevanju smernic, zajetih v dobrih praksah DAC/OECD glede proračunskih pomoči, bo posredovala pri usklajevanju, koordinaciji in pogojih. Dodatna podpora bo možna na področju razvoja zmogljivosti v obliki klasičnih projektov.

Skupnost bo ostala aktivna pri vprašanju dolga, in sicer z izvajanjem svojih zavez in s sodelovanjem v mednarodni razpravi o tem vprašanju.

– **trgovina in regionalna integracija**

Trgovina je ključni vir gospodarske rasti. Odprte trgov in preferenčni dostop dajeta državam v razvoju možnost rasti. Vendar premajhna zmogljivost ponudbe pogosto omejuje njihove možnosti za izkoristek tega potenciala. Cilj Skupnosti glede menjav in regionalne integracije je trajnostna rast ter počasna in postopna integracija. Prednostni nalogi na tem področju sta krepitev institucij in zmogljivosti za vzpostavitev in učinkovito izvajanje zdravih trgovinskih politik in integracije ter podpora zasebnemu in javnemu sektorju, da bi se izkoristile nove možnosti menjave na regionalnem in svetovnem trgu ter bi se prilagajanje olajšalo. To vključuje izboljšanje ponudbe glede pravnega in regulativnega okvira, ki omogoča ugodnejše razmere za naložbe in razpoložljivost osnovnih podpornih storitev (npr. vode, elektrike, telekomunikacij, financ itd.) ter dopolnjuje dejavnosti na področju infrastrukture in prevoza. Podpora zasebnemu sektorju bo še naprej pomembno področje posredovanja Skupnosti. Poleg že omenjenega izboljšanja poslovnih razmer bo to vključevalo podporo krepitvi zmogljivosti in lažji dostop zasebnega sektorja držav v razvoju do finančnih storitev, zlasti preko Evropske investicijske banke. Pomembnost mikrofinančne podpore bo še naprej rasla. Dostop revnega prebivalstva do finančnih storitev je pomemben instrument, s katerim se ljudem pomaga najti pot iz revščine.

Posebna pozornost je namenjena področjem, povezanim s trgovino, kot so olajšanje menjav, storitve, skladnost s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi, tehnični in kakovostni standardi in intelektualna lastnina. Druga prednostna naloga je izboljšati prestrukturiranje davčnega sistema tako, da bi se uvozne dajatve zamenjale z bolj uravnovešenimi oblikami obdavčitve.

Specifični ukrepi bodo zlasti odvisne od značilnosti držav partneric. Majhne, neobalne ali otoške države ter najmanj razvite države potrebujejo posebno pozornost pri ponudbi in večanju konkurenčnosti zasebnega sektorja. V teh državah je proračunska podpora v tranzicijskem obdobju pomembna za olajšanje postopka davčnega prilagajanja in za preprečitev političnega preobrata.

Trgovinske ovire so pogosto večje med samimi državami v razvoju. Regionalna integracija lahko zmanjša te ovire, poveča velikost trgov in tako omogoči ekonomijo obsega proizvodnje in večjo privlačnost trgov za naložbe. Velik del pomoči, povezane s trgovino, zlasti v skupini AKP, se izvede v okviru regionalnih programov, namenjenih podpori utrjevanju ekonomske integracije in pripravi sporazumov o gospodarskem partnerstvu. Za številne države in zlasti za tiste, kjer je EU glavna partnerica za menjave in naložbe, je približevanje predpisom enotnega trga Skupnosti koristno.

– **infrastruktura in prevoz**

ES spodbuja trajnostni sektorski pristop k prevozu. Odzvati se na potrebe zainteresiranih strani, zagotavljati varen, ugoden in učinkovit prevoz ter kar najbolj zmanjšati negativne učinke na okolje so ključna načela tega pristopa. Strategija, uporabljena za zagotavljanje prevoza, je ekonomsko, finančno in institucionalno trajnostna. Ta koncept je skupen razvojnim partnerjem.

Odgovor Komisije na vedno večjo potrebo afriških držav, da bi donatorji povečali financiranje infrastrukture, se kaže v partnerstvu za infrastrukturo. To partnerstvo bo delovalo na različnih ravneh, celinski, regionalni in nacionalni. Vsebovalo bo največjo možno količino „lažjih“ ukrepov (usklajevanje regulativnega okvira, razvoj institucij, povečanje zmogljivosti) in „težjih“ ukrepov (dodatni skladi za naložbe v infrastrukturo).

– **voda in energija**

Cilj političnega okvira Skupnosti integriranega upravljanja z vodnimi viri je zagotavljanje zadostne oskrbe s pitno in kakovostno vodo, primernih sanitarnih in higienskih pogojev za vse, zlasti za najbolj prizadete, v skladu z razvojnimi cilji novega tisočletja, tako da bi se do leta 2015 za polovico zmanjšal delež oseb, ki nimajo trajnostnega dostopa do varne pitne vode in osnovne sanitarne opreme.

Evropska pobuda za vodo prispeva k tem političnim ciljem. Njeni ključni elementi so: spodbujati izvajanje političnih zavez in poudariti vprašanja vode in sanitarne opreme v okviru prizadevanj za zmanjšanje revščine; spodbujati boljše upravljanje z vodo; spodbujati regionalno in lokalno sodelovanje glede vprašanj upravljanja z vodo in pospeševati dodatno financiranje. Pobuda je geografsko osredotočena na Afriko; ta izkušnja bo prispevala k vzpostavitvi enako trdnega odnosa z vzhodno Evropo, Kavkazom, srednjo Azijo, sredozemsko regijo in Latinsko Ameriko.

V državah z nizkimi dohodki nimajo dostopa do elektrike celotni sloji prebivalstva, ki so odvisni od dragega sistema oskrbe z energijo za gospodinjstvo. Cilj politike Skupnosti je torej zlasti spodbujati zdravo institucionalno in finančno okolje, osveščati glede razvoja zmogljivosti, da bi izboljšali dostop do modernih energetske storitve preko evropske pobude za energijo in Koalicije obnovljivih energij (Renewable Energy Coalition) iz Johannesburga. Omogočena bo tudi pomoč za vzpostavitev infrastrukture, potrebne za medsebojno povezanost držav in regij, da bi se izvedla ekonomija obsega in bi se sredstva uporabljala bolj

učinkovito in trajnostno. Skupnost podpira tudi razvoj inovativnih finančnih mehanizmov, ki povezujejo javni in zasebni sektor.

V državah s srednje visokim prihodkom politika Skupnosti zlasti podpira postopno zamenjavo proizvodnje elektrike s fosilnimi gorivi z viri energije, ki so okoljsko trajnostni, ter na izboljšanje energetske učinkovitosti.

– **socialna kohezija in zaposlovanje**

Skupnost spodbuja integriran socialni in ekonomski pristop, ki obravnava gospodarstvo, zaposlovanje in socialno kohezijo kot medsebojno odvisne elemente za boj proti neenakostim. Prednostne naloge bodo odvisne od potreb držav in regij partneric s posebnim poudarkom na socialnih in davčnih politikah za spodbujanje enakosti. Prednostne naloge bodo vključevale podporo reformam socialne varnosti (npr. razširitev socialne varnosti na osebe, ki niso zavarovane z obstoječimi sistemi, s trajnostnimi in primernimi mehanizmi socialne varnosti) in davčnim reformam, osredotočenim na prerazporeditev prihodkov, na rast za dobrobit revnih in na zaposlovanje.

Zaposlovanje je bistveni dejavnik za doseg visoke ravni socialne kohezije. Skupnost bo spodbujala naložbe, ki ustvarjajo delovna mesta in podpirajo razvoj človeških virov. Glede tega bo ES spodbujala dostojno delo za vse v skladu z agendo ILO. Posebna pozornost bo namenjena postopni integraciji neformalnega sektorja v formalno gospodarstvo, socialnemu dialogu in socialni odgovornosti podjetij.

– **človekov in socialni razvoj**

Cilj političnega okvira Skupnosti na področju človekovega in socialnega razvoja je izboljšati življenje ljudi v skladu z razvojnimi cilji novega tisočletja z delovanjem na globalni ravni in na ravni držav.

Skupnost bo s krepitvijo zdravstvenih sistemov, s posebno pozornostjo, namenjeno človeškim virom in z vedno pogostejšim delovanjem preko sektorskih pristopov in sektorske proračunske podpore spodbujala posredovanja za zdravje. Glede tega bo ES izboljšala svoje zmogljivosti za politični dialog na nacionalni ravni ali delila znanje in izkušnje z državami članicami EU.

Skupnost bo sestavila načrt skupnega ukrepanja EU za boj proti HIV/Aidsu, malariji in tuberkulozi na globalni in državni ravni na podlagi svojega političnega okvira in evropskega akcijskega programa. Strategije Skupnosti bodo podpirale preprečevanje, zdravljenje in oskrbo, vključno preko Globalnega sklada za boj proti Aidsu, tuberkulozi in malariji. Delovanje bo vsebovalo ukrepe za podporo sirotam in ranljivim otrokom, se osredotočilo na razsežnost enakosti spolov glede treh bolezni in skušalo premagati stigmatizacijo in diskriminacijo. Povezave in sinergija s strategijami za spodbujanje zdravja ter spolnih in reproduktivnih pravic bodo podrobno raziskane. Skupnost bo državam članicam in Novemu partnerstvu za razvoj v Afriki (NEPAD) predlagala skupne pristope za reševanje velike krize človeških virov glede ponudnikov zdravstvenih storitev.

Prednostne naloge Skupnosti glede izobraževanja so kakovostno osnovnošolsko izobraževanje in strokovno usposabljanje. Prizadevanja bodo usmerjena v boj proti bistvenim neenakostim. Posebna pozornost bo namenjena spodbujanju izobraževanja deklic in njihove varnosti v šolskem okolju. Sestava sektorskih načrtov, financiranje periodičnih izdatkov in

sodelovanje pri regionalnih in globalnih tematskih pobudah glede izobraževanja bodo predvideni, če in kjer ti ukrepi prispevajo dodano vrednost k rezultatom izobraževanja, k določitvi standardov in prizadevanjem za spremljanje.

Okvir Skupnosti politike socialnega razvoja spodbuja zaščito oseb, zlasti žensk in otrok, pred trgovino z ljudmi, najhujšimi oblikami dela otrok in diskriminacijo, zlasti glede enakosti spolov in invalidnosti.

Bistveni del finančne podpore bo namenjen najrevnejšim državam. V ranljivih državah bo Skupnost delovala skupaj z nevladnimi organizacijami in organizacijami Združenih narodov, da bi zagotovila osnovne storitve in se odzvala na posebne potrebe, zlasti preko projektov.

Poleg delovanja na državni ravni lahko Skupnost z zagotavljanjem močnega evropskega glasu deluje na globalni ravni glede številnih ključnih vprašanj, zlasti pravic žensk, zdravja ter spolnih in reproduktivnih pravic ter promocije ugodnih in varnih farmacevtskih izdelkov.

– podeželski razvoj in prostorsko načrtovanje, kmetijstvo, varnost živil

Kljub njuni pomembnosti za rast in boj proti revščini, podeželskemu razvoju in kmetijstvu v zadnjih nekaj letih ni bilo namenjene dovolj pozornosti. Za ponovne naložbe v te sektorje bo Skupnost podprla izvajanje teritorialnih večsektorskih pristopov za prostorsko načrtovanje in se bo osredotočila zlasti na krepitev lokalnih oblasti in sodelovanje akterjev pri določitvi naložbenih prednosti in pri upravljanju z viri, da bi podprla razvoj središč lokalnega razvoja.

Skupnost bo še naprej imela gonilno vlogo glede varnosti živil, tako na mednarodni kot na regionalni in nacionalni ravni, in bo podpirala strateške pristope v državah s kroničnim pomanjkanjem varnosti pri hrani, med drugim vključno s preventivnimi ukrepi, kot so sistemi zgodnjega opozarjanja, razvoj varnostnih mrež, izboljšanje dostopnosti virov, kakovost hrane in razvoj zmožnosti za določitev strategij. Posebna pozornost bo namenjena stanjem tranzicije in prehoda od nujne do razvojne pomoči.

Na kmetijskem področju bo Skupnost namenila posebno pozornost virom (zemlja, voda, finance) in novim priložnostim (trgi, tehnologije), zlasti za ženske. Ob upoštevanju omejitev in ravni razvoja države bodo prednostne naloge Skupnosti lahko zajemale trajnostno pospeševanje proizvodnje (države z nizkim prihodkom), konkurenčnost na mednarodnih trgih in obvladovanje tveganja (države, odvisne od osnovnih izdelkov). Posebna pozornost bo namenjena mehanizmu odziva na pretrese. V tranzicijskih razmerah bo poudarek na sanaciji proizvodnih sistemov. Da bi tehnološki razvoj koristil državam v razvoju, bo ES okrepila podporo kmetijskim raziskavam na globalni ravni.

– okolje in trajnostno upravljanje z naravnimi viri

Skupnost bo podprla prizadevanja in okrepila zmožnosti držav partneric (vlade in civilne družbe) za integracijo okoljske razsežnosti v razvoj, vključno preko izvajanja večstranskih okoljskih sporazumov¹².

Okrepila bo svoje pobude za ohranitev naravnih virov in njihovo trajnostno upravljanje, zlasti v njihovi vlogi vira prihodkov (gozdovi, ribolov ...). Ta podpora se bo lahko udeležila z ukrepi na ravni nacionalnih in regionalnih strategij ter tudi s sodelovanjem/prispevkom k

¹² Podnebje, biološka raznolikost, dezertifikacija, odpadki in kemični izdelki.

evropskim ali globalnim pobudam/organizacijam. Prav tako se bodo povečala finančna sredstva, namenjena razvojnemu raziskovanju v okviru 7. okvirnega programa.

Posebna pozornost bo namenjena nadzoru trajnostnega upravljanja gozdnih virov ter ohranitvi in povečanju števila delovnih mest, virov kmetijskih prihodkov ter dobrin in storitev, ki jih nudi gozd, vključno s spodbujanjem lokalnih skupnosti pri gospodarjenju z gozdovi in izboljševanjem upravljanja gozdnih virov. Z močnejšo podporo izvajanju UNCBD¹³ bo poudarek na trajnostnem upravljanju z biološko raznolikostjo, vključno s sistemi zaščitene območij, na pravični razdelitvi prejemkov in na domačih okvirnih vprašanjih biološke raznolikosti.

Glede podnebnih sprememb bo Skupnost s tesnim sodelovanjem z državami članicami svoja prizadevanja osredotočila na izvajanje akcijskega načrta EU o podnebnih spremembah in razvoju. Prilagoditev negativnim posledicam podnebnih sprememb bo v središču podpore ES manj razvitim državam in malim otoškim državam v razvoju. Glede nadzora dezertifikacije in trajnostnega upravljanja zemlje se bo Skupnost osredotočila na izvajanje UNCCD¹⁴ preko učinkovite integracije vprašanj trajnostnega upravljanja zemlje v strategije držav v razvoju.

– preprečevanje konfliktov in ranljivosti držav

ES preprečuje vzpostavljanje težavnih partnerstev in ranljivost držav. Podpira reformo uprave ter globalen pristop k preprečevanju. Namesto da bi odpravljala posledice, raje uveljavlja dolgoročno preprečevanje ranljivosti držav, konfliktov, naravnih katastrof in drugih vrst kriz.

Skupnost bo še naprej podpirala preprečevanje in reševanje konfliktov ter vzpostavljanje miru z bojem proti prvotnim vzrokom nasilnih konfliktov, zlasti proti revščini, uničevanju, izkoriščanju in neenakostim glede porazdelitve zemlje in naravnih virov ter dostopa do njih, šibkemu upravljanju, kršenju človekovih pravic in neenakostim med spoloma. Prav tako bo spodbujala dialog, sodelovanje in spravo za spodbujanje miru in preprečitev izbruhov nasilja.

Skupnost bo povečala svojo podporo prizadevanjem držav partneric in regionalnih organizacij, da bi okrepila sisteme zgodnjega opozarjanja in upravljalvske/institucionalne zmogljivosti, da bi jim omogočila učinkovito uporabo preventivnega pristopa. ES bo prav tako razvila zmožnost prepoznavanja zgodnjih znakov ranljivosti države skupaj z drugimi donatorji, in sicer z izboljšanjem skupne analize, skupnega spremljanja in ocene težavnih, ranljivih in neuspešnih držav.

* *

*

Poleg tega Komisija v okviru inovativne politike razvija **nove pristope** na področjih, kot so migracije in razvoj, varnost in razvoj ali mreže in medsebojne povezave.

Ima tudi priznane izkušnje glede izvedbenih postopkov pomoči, zlasti na področju splošne in sektorske proračunske podpore, ki zajema tako poglobljen sektorski dialog kot dialog o upravljanju javnih financ, preglednosti, odgovornosti in problematiki korupcije.

¹³ Konvencija Združenih narodov o biološki raznolikosti.

¹⁴ Konvencija Združenih narodov o boju proti dezertifikaciji.

Poleg te zmožnosti na področju razvoja bo Komisija uporabila vso svoje tehnično strokovno znanje in izkušnje na različnih področjih: ne samo na tistih, ki zadevajo zunanje delovanje, temveč povsod, kjer lahko deli svoje izkušnje – zlasti glede politike notranjega trga, trgovine, davkov, konkurence, ribolova, okolja, kohezije, zaposlovanja in socialne zaščite, raziskav, izobraževanja in kulture.

To sestavlja prispevek Komisije k delitvi dela, ki temelji na primerjalnih prednostih vsakega udeleženca, da bi se povečala učinkovitost pomoči.

3.3. Okrepitev pristopa enakih možnosti

Za nekatere problematike je poleg ukrepov in posebnih politik potreben pristop enakih možnosti, saj te problematike zadevajo tudi splošna načela, ki se uporabljajo za vse pobude, in so potrebna večsektorska prizadevanja.

To zajema spodbujanje enakosti med spoloma, človekovih pravic, zlasti pravic otrok in domorodnega prebivalstva, okoljsko razsežnost in povečanje zmogljivosti, vključno s širšo uporabo informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Komisija bo ponovno uvedla ta pristop s sistematično in strateško¹⁵ uporabo vseh svojih virov, tudi preko poglobljenega dialoga s partnerji in z vzpostavljanjem mrež tehničnega strokovnega znanja in izkušenj ter tehnične podpore s povezavo sredstev držav članic in držav partneric.

3.4. Podpora globalnim pobudam in svetovnim skladom

Globalne pobude in skladi so učinkovit instrument za nove politične ukrepe in okrepitev že obstoječih, kjer je njihov obseg delovanja nezadosten. Zmožni so pritegniti javno pozornost in spodbuditi javno navdušenje bolj učinkovito kot institucije tradicionalne pomoči.

Vendar ta način posredovanja se sme prekiniti dialoga med državami, postopka usklajevanja z njihovimi strategijami in integracije sredstev v proračunski cikel.

Dodano vrednost globalnih pobud in skladov je torej treba oceniti po posameznih primerih. Komisija bo sestavila merila za sodelovanje Skupnosti pri globalnih skladih in za njene prispevke v te sklade. Prednost bo dala pobudam, ki pripomorejo k doseganju razvojnih ciljev novega tisočletja in povečajo dostopnost svetovnih javnih dobrin.

Glede pobud za delovanje na ravni držav v razvoju bo sodelovanje odvisno od zmožnosti integracije teh ukrepov v nacionalne in regionalne razvojne politike in zmožnosti koordinacije s programi donatorjev.

Sodelovanje bo odvisno tudi od predvidenega trajanja teh skladov in od obstoja strategij izhoda po nekaj letih.

¹⁵ Strateške ocene okolja in presoja vpliva glede enakosti med spoloma bodo opravljene sistematično, tudi v okviru sektorske in proračunske podpore („okolju prijaznejši proračun“).

4. RAZPON IZVEDBENIH POSTOPKOV GLEDE NA POTREBE IN ZMOGLJIVOSTI

Skupnost ima veliko število izvedbenih postopkov za izvedbo razvojne pomoči, s katerimi lahko odgovori na različne potrebe v različnih okoliščinah. Ta raznolikost ponudbe, ki je od zdaj naprej glede na predloge Komisije dostopna v vseh geografskih in tematskih programih, predstavlja dejansko dodano vrednost Skupnosti.

Proračunska pomoč bo imela vedno večjo vlogo kot podpora splošnim in sektorskim razvojnim politikam. Državam upravičenkam omogoča, da se soočajo z večjim proračunom za delovanje, spodbuja usklajevanje in približevanje nacionalnim politikam, ima manjše transakcijske stroške in spodbuja pristope, ki temeljijo na rezultatih. Podpora sektorskim in upravnim reformam se lahko izvede tudi v drugih oblikah posredovanja v sodelovanju z drugimi donatorji.

V uspešnejših državah se uvede bolj predvidljiva in srednjeročna podpora, da bi se povečala zmožnost doseganja razvojnih ciljev novega tisočletja.

Skupnost bo uporabila pristop, osredotočen na rezultate in kazalnike napredka. Postopoma se bo pogojnost razvila v koncept „pogodbe“, ki temelji na vzajemnih zavezah, doseženih preko pogajanj in določenih na podlagi rezultatov.

Podpora v obliki projekta bo zlasti omogočila podporo v težavnih razmerah ali razmerah, neprilagojenih proračunski podpori, ter podporo socialni družbi.

Zmanjševanje dolga, primerljivo z neposredno proračunsko podporo, z omejenimi transakcijskimi stroški in ki spodbuja koordinacijo in usklajevanje donatorjev, bi lahko pomagalo državam zmanjšati njihovo ranljivost zaradi zunanjih pretresov.

Pomoč Skupnosti bo še naprej omogočena predvsem v obliki donacij, ki je najbolj primerna oblika za razmere v najrevnejših državah in ob zmanjšani zmožnosti povračila.

Evropska investicijska banka ima vedno večjo vlogo pri izvajanju pomoči Skupnosti preko naložb v zasebna in javna podjetja v državah v razvoju. V preteklih letih je Evropska investicijska banka v ta namen dobila več zunanjih pristožnosti. Ta vedno večja vloga zahteva razmislek o tem, kako bolje upoštevati razsežnost boja proti revščini in trajnostnega razvoja pri izvajanju teh pristožnosti.

Skupnost bo prav tako sodelovala z ustreznimi mednarodnimi organizacijami in agencijami, kjer to sodelovanje pomeni dodano vrednost.

Izbira izvedbenih postopkov najbolj primernih pomoči Skupnosti za posamezno državo bo potekala v okviru cikla načrtovanja programov, ki mora biti vedno bolj usklajen s postopki priprave sektorskih politik in izvajanja nacionalnih proračunov.